

Jani Kovačič

Pete pesmi
(Za Blejski misal)

Palästinalied

(Oswaldu von Wolkensteinu, XV. stoletje)

1

Brž, turisti, v Palestino,
da očistite se grehov!
Pridite v Palestino,
kopno tisočerih kregov.
Ako vmes ni bil sam zlomek,
tam sam bog postal je človek,
bojda bog postal je človek.

2

Na križ nergača so razpeli,
ude mu na tram pribili,
alelujo so si peli,
posel s tega naredili.

Zdaj so pač drugačni časi –
smrt hitreje se oglasi,
z brzostrelko nas zdaj stráši.

3

Slišiš, joče Palestina,
opoteka se krvava,
dom postaja ji tujina,
bleda mati razoglava.
Sliši se siren tuljenje,
sliši se žena rotenje,
sliši dece se ihtenje.

4

Kje ste angeli nebeški?
Kje so vaše rajske trombe?
Kje je srd in gnus človeški?
So ostale nam le bombe?
Je živeti vedno huje,
če le zlo dobiček kuje,
če le zlo se nagrājuje.

5

Smisel naj ima življenje,
da bom videl Palestino
v blagru, v miru nje cvetenje
in pozabil bolečino.
Naj ljudje spokojno spijo
in se deci veselijo
in se deci veselijo.

Po smrti se živi*(Wolfu Biermannu, XX. stoletje)*

1

Je pred smrtjo možno sploh živeti?
Je res treba za živeti umreti?
Življenje? Čému je namenjeno?
Si ves zgubljen, ker je precenjeno?
Saj tako preteklost nas uči,
le po smrti človek zaživi!

2

Jezus, šele ko je iz groba vstal,
veš, tedaj življenje je spoznal.
Dokler živél je tukaj med ljudmi,
nikdàr užil ni tolikih časti.
Zlati nauk vsem ljudem sledi:
se šelè po smrti zaživi!

3

Revolucija, romantika
in Svoboda – vsa razgaljena;
spokojno slika v Louvru zdaj visi,
kako se za prostost, ponos bori;
navdihuje mlačne nam ljudi:
da po smrti se zares živi!

4

*Prestrašeni so trepetali,
da ni pravic, so šepetali.
Diktator šele mrtev zaživi,*

*kot smisel in kot smoter prejšnjih dni;
bolj je živ, kot bil je njega dni.
Da, po smrti se zares živi!*

5

Vsak je svojih rabljev grenki sad,
kdo na to se ne zgovarja rad?
In ko mu ga na koncu vzame smrt,
je mučenec prav vsak potr in strt.
Saj s tem meri čas, ki ga več ni,
res, šelè po smrti se živi!

6

Kdor se ni rodil – ne more vmret,
je takó zaenkrat na tem svet.
Je res, če hočeš vmret, moraš živeti,
ni téga pametnim težko dojet:
kdor nikoli niti živel ni,
ta po smrti têžko da živi.

7

Histerija, panika, obup,
srd, ne jok in vsi afekti vkup,
nam tega nauka žal ne spremene:
ljudje šele po smrti zažive.
Res, bilò bi boljše, to se ve,
da živi se, preden se umre.

Tèmna*(Istrska)***1**

Zunaj dežuje.
Okno odpri, oče!
Naj mi dež zmoči obraz,
da ne bo nihče opazil
teh grenkih solzà.

2

Zunaj je mraz.
Vrata odpri, mati!
Naj me zmrazi do kosti,
da ne bo nihče opazil
zmrzlega srcá.

3

Zunaj je tèma.
Luč ugasni, sestra!
Naj me požre mrak noči,
da ne bo nihče opazil
ugrizov podgán.

Grande famine*(Psalm)***1**

Vremenska napoved za otroke:
strah, stiska, žalost in skrbi.

Srh, obup in lakota.

Vojna, srd postaneta
breme vsakdanjih ljudi.

Kamor koli, vedi, greš,
sodra zbije vse po tleh,
nič ne ostane od ljudi.

Vremenska napoved za otroke:
v pravljičah se vse umiri.

2

V ujmi, neurju si gradimo
novi Babilon za ljudi.

Svet bomo popravili,

novega napravili,

iz groze se pravljičica rodi.

Tolikokrat že do zdaj
uspelo ni nam kdo ve kaj –
tešemo spet lestve za ljudi.

V ujmi, neurju spet gradimo
pravljičice za nove ljudi,

3

Vremenska napoved za otroke,
vremenska napoved za ljudi:

vse pretežno žalostno

z ujmami poplavljenno,

vsakdanja napoved za ljudi.

In ko časi težki so,
stisnimo se, bolje bo;
morda pa še kaj napravimo.
Vremenska napoved za otroke:
v pravljicah nič nemogoče ni.

Balada o Uršuli

(Balada o Urši Mandlovki, sedemnajstletni detomorilki, ki so jo 22. oktobra 1766 na Friškovcu v Ljubljani pogubili)

1

Je stala pred velbanmi durmi cerkvenmi
Uršula bosa pod slamnato krono,
v cajni na prsih je dete dojila,
svečo gorečo v rokah je nosila.
So mati siroto, še neporočeno,
zmérjali, pljúvali, z batino bili,
ker junfer zaklad je – v eksempele deklétam
stala je Urša pred durmi cerkvenmi.

2

Zlomila se Uršula revna in žála:
“Ôvbe, v strašân sem te svét porodila,
ne morem te čuvat, ne branit, ne hranit,
peza pretêžka za dêkle negodno!”
Ječala, v obupu lase si ruvala!
V reki je detece malo utopila,
s solzámi krstila, s solzámi kropila.
To je storila tam Uršula žála.

3

Biriči so v vózo zaprli jo, v tranči
reva premlada leži vsa krvava.
Po redu maléfičnem so ji sodili,
kazen strašná detomoru pritiče.
Jo dati na pranger, zadavit, utópit?
Živo zakôpat in kol zabit skóznjo?
“Obglavit takojci!” razsodil je rihtar.
Piha ledéno in zébe v tranči.

4

Ko só jo na Friškovc gnali biriči,
vpili ljudje so vprek in jo kamnali;
do Rótovža grozna povorka dospela,
mimo Šentjanža, Šentpetra prispela.
Ko frajman z žarečim jo drogom je spekel,
vsakič drhal je glasno zarjovela,
saj muka, martirij ljudi iz nas dela!
Vé se, na Friškovc oblast so biriči.

5

Prišli so do Friškovca, mesta morije.
“Frajmana, Uršula, zá moža vzémi!
Da rešiš se!” Urša pové vsem takóle:
“Tako življenje ni vredno živeti!”
Ji frajman odsekal je roko pregrešno,
jok in vriskájne svoját koj prevzáme,
ko glavo ji preč da, drhal ponori vsa;
kájti je Friškovc naš mesto morije!

6

Kje plašč je, kje barke so Ursule svete,
da dušo Uršino rešijo peze?
So angelci morda spet krila zgubili,
ko na pomagaj je Urša prosila?
Ljudje, ki le božje postave žebrate,
kimate ves čas, češ pravda je taka,
še mar vam otrok ni, raj hočete zase.
Ní bark za vas, ni od Ursule svete.